

Hodnocení diplomové práce

Název: *Filozofování s dětmi jako způsob výchovy zážitkem ve volném čase*

Autor: *Richard Macků, DiS*

Diplomant prezentuje v předložené práci vlastní originální koncepci propojení přístupu, který je vlastní pro edukační systém nazývaný „filozofie pro děti“, s metodami označovanými jako „výchova zážitkem“, a to v kontextu výchovy ve volném čase.

Práce je logicky členěna do pěti kapitol. První kapitola obsahuje vymezení výchozích pojmů a pokus o jejich nezbytné objasnění. Druhá kapitola je věnována výchově ve volném čase, třetí kapitola pojednává o výchově zážitkem a čtvrtá o Filozofii pro děti (jakožto terminus technicus psáno s velkým „F“). V páté kapitole se autor pokusil o syntézu, tedy o identifikaci průniků obou přístupů (výchovy zážitkem a filozofie pro děti).

Po stránce vnější úpravy je práce téměř perfektní, až na nekvalitně oskenované obrázky převzaté z literatury na s. 45 a 60. Podobně i po stránce formální najdeme pouze drobné nepřesnosti (např. v citaci výzkumu provedeného v salesiánském středisku v Plzni a publikovaném ve sborníku příspěvků 1. mezinárodní konference o výchově a volném čase).

Velmi pozitivně hodnotím formulační schopnost autora. Celý text je výsledkem autorovy reflexe na základě uvedené literatury a vlastní zkušenosti. Nejedná se tedy o pouhou kompilaci z díla jiných autorů. Tím tato práce převyšuje běžný průměr závěrečných prací. Po jazykové stránce je text stylisticky vytříbený, čtivý a jen s malým počtem chyb a překlepů (škoda, že dva překlepy jsou hned v obsahu na s. 4). Někdy ovšem dělalo autorovi problém skloňování cizích slov a jmen (trénink, Opaschowski).

Jsem rád, že celkově velmi dobrá formální a jazyková úroveň práce umožňuje, abych většinu posudku věnoval obsahové stránce předloženého textu, který se může stát podnětným zdrojem diskuse, a to nejen při obhajobě.

Domnívám se, že kdyby se autor více držel cíle své práce, jak jej precizně formuloval v úvodu na s. 7 („popsat a zdůvodnit roli filozofické reflexe v procesu modifikace zkušeností prostřednictvím zážitků“), vznikla by kompaktní práce s poměrně snadno obhajitelnými výsledky. Motiv a osobní cíl svého snažení – dle mého soudu odlišný od výše uvedeného cíle – uvádí autor ovšem až v následujících větách: „charakterizovat přínos filozofování ve výchově zážitkem“ a „další koncepční upevnění Filozofie pro děti v oblasti výchovy ve volném čase“. Jak je zřejmé, autora provázela při práci silný motiv, který zřejmě vychází z jeho nadšení pro obě zkoumané výchovné koncepce.

Rozlišení mezi „metodami“ a „přístupy“, které autor zavádí, považuji samo o sobě za velmi inspirující. Diskutabilní je ovšem způsob, jak jej autor aplikuje, a to jak v přehledu

„přístupů a metod ve volném čase“ (odst. 2.2), tak potom v „hierarchii metod Filozofie pro děti vzhledem k metodám výchovy ve volném čase“ (odst. 5.2.2). Mezi přístupy a metody výchovy zařazuje totiž nejen konkrétní metody nebo obecnější přístupy, nýbrž také formy práce (streetwork, otevřená práce), které podle mého názoru patří do jiné kategorie. Za těžko obhajitelný považuji autorův názor, podle něhož mohou být metody Filozofie pro děti chápány jako podmnožina výchovy zážitkem (s. 67). Tento názor je problematický, protože vzbuzuje dojem, jakoby autor výchovu zážitkem považoval za výchovný přístup, zatímco Filozofii pro děti pouze za jednu z jeho možných aplikací (soubor metod). Ve skutečnosti se zdá, že jak výchova zážitkem v konkrétní formě zážitkových kurzů, tak i Filozofie pro děti ve formě dosud popsaných aktivit „hledajících společenství“, jsou poměrně podrobně zpracované konkrétní metody a každá z nich vychází ze své vlastní filozofie, tedy z vlastního výchovného přístupu. Pokud tedy chceme hledat možnosti uplatnění prvků jednoho systému v rámci toho druhého, můžeme – ve shodě s praktickými návrhy, které autor uvádí – buď implementovat metodu reflexe používanou ve Filozofii pro děti do volnočasových aktivit (např. jako pravidelnou součást skautských schůzek nebo formu řešení problémů ve skupině) anebo naopak implementovat prvek výchovy zážitkem (hru) do systému Filozofie pro děti.

Pro orientaci v pedagogice zážitku považuji za velmi důležité rozlišení mezi českou a zahraniční výchovou zážitkem, které autor používá. K pochopení problematiky by ovšem přispělo, kdyby autor hlouběji charakterizoval vývoj pedagogiky zážitku na území České republiky. Odst. 3.2, který je tomu věnován je velmi stručný a neobsahuje dostatek informací, které by objasnily ideové pozadí „zvláštností“ České cesty. Jako jeden ze speciálních akcentů výchovy zážitkem jsou uváděny „skupinové procesy“, které se ovšem staly důležité i pro jiné výchovné přístupy, jako např. pro animaci nebo dramatickou výchovu. Dramatickou výchovu a animaci můžeme totiž také považovat za výchovné přístupy, které zohledňují skupinové procesy. Jestliže autor na s. 57 upozorňuje na to, že vychovatel někdy vystupuje v roli „hlídače“, považuji za jasnou odpověď na toto nebezpečí uplatnění principu animace.

Jsem rád, že vznikla práce, která v sobě skrývá tolik otázek, i když autorovo nadšení pro věc někdy převyšuje sílu argumentů obsažených v textu. Předloženou diplomovou práci považuji za nadprůměrnou, **doporučuji** ji k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou **výborně**.

České Budějovice, 19. 8. 2008

doc. Michal Kaplánek, Th. D.
oponent